

СПЕЦИФІКА ВПРОВАДЖЕННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У СУЧАСНИЙ НАВЧАЛЬНО-ВИХОВНИЙ ПРОЦЕС

Майбутнє будь-якої держави визначається системою освіти, яка існує в ній. Європейський досвід розвитку країн переконливо свідчить: чим вищий освітній рівень населення, тим потужніша держава, тим заможніший її народ.

Головна мета освіти – формування вільної, відповідальної, гуманної особистості, здатної до подальшого саморозвитку. Освічена людина легко орієнтується в суспільстві, що змінюється, швидко освоює нові сфери діяльності, володіє високим рівнем толерантності, здатна проаналізувати будь-яку ситуацію, оцінити її і прийняти відповідне рішення – це громадянин відкритого суспільства.

На початку ХХІ ст. людство ввійшло в нову стадію свого розвитку – вчені й політики, підприємці й педагоги все частіше говорять про настання інформаційної ери. Сучасне життя досить складно уявити без використання комп'ютерної техніки. Наш час – це епоха постійних змін у технологіях, зокрема в освітніх, а використання персонального комп'ютера є стержнем інформаційних технологій навчання.

Перед сучасною школою постало завдання адаптації учнів до життя в інформаційному суспільстві через формування відповідних компетентностей у процесі навчання. Багаторічні психолого-педагогічні експерименти Василя Давидова, Данила Ельконіна, Леоніда Занкова та інших вчених показали, що учні здатні засвоювати значно складніший матеріал за більш короткий термін, ніж вважалося до останнього часу. Використання інформаційно-комунікаційних технологій допомагає учневі водночас розглядати об'єкт у кількох аспектах. Аналіз і синтез, абстракція і узагальнення виступають у наочно-діяльній і словесно-логічній формі та їх різноманітних співвідношеннях. Завдяки цій властивості інформаційно-комунікаційні технології дають змогу не тільки стежити за перебігом мислення учня, а й формувати його розумові операції.

Освіта має орієнтуватись на діяльнісні, розвиваючі технології, які формують у учнів уміння вчитися, оперувати і управляти інформацією, швидко приймати рішення, пристосовуватись до потреб ринку праці (формувати основні життєві компетенції). Світовий процес переходу до інформаційного суспільства, а також економічні, політичні і соціальні зміни, що відбуваються в Україні, зумовлюють необхідність прискорення реформування системи освіти.

Сучасному суспільству потрібна компетентна особистість, здатна брати активну участь у розвитку економіки, науки, культури. Тому сьогодні у шкільній освіті на перший план висувається завдання створення сприятливих умов для виявлення і розвитку здібностей учнів, задоволення їхніх інтересів та потреб, розвитку навчально-пізнавальної активності та творчої самостійності.

Нині комп'ютеризація навчального процесу розглядається як один з найбільш перспективних напрямів підвищення якості освіти. Цій проблемі приділяється значна увага як на рівні центральних органів управління освітою, так і на рівні навчальних закладів освіти. Проте масштабна комп'ютеризація навчального процесу у загальноосвітніх навчальних закладах – складна проблема, яка потребує тривалої цілеспрямованої роботи й постійної уваги.

Використання комп'ютерних програм, електронних засобів навчального призначення значно підвищують якість навчання, але при використанні інформаційно-комунікаційних технологій в навчально-виховному процесі в загальноосвітніх навчальних закладах виникають проблеми:

- недостатнє матеріально-технічне та науково-методичне забезпечення навчальних закладів;
- недостатньо розроблені методики використання сучасних інформаційних технологій навчання у навчальному процесі під час вивчення усіх навчальних предметів;
- недостатня підготовка педагогічних кадрів до використання в навчальному процесі засобів сучасних інформаційно-комунікаційних технологій;

– відсутність у вчителів мотивації щодо використання сучасних інформаційних технологій навчання.

Перед сучасною школою постало завдання адаптації учнів до життя в інформаційному суспільстві через формування відповідних компетентностей у процесі навчання. Особливої актуальності набуває проблема розробки, створення та впровадження розвивальних освітніх програм, які сприятимуть адаптації учнів до життя в інформаційному суспільстві. У кожному загальноосвітньому навчальному закладі створюються необхідні соціальні, психологічні, педагогічні умови для опанування учнями школи сучасних інформаційних технологій і розроблення методики використання їх в навчально-виховному процесі.

Упровадження інформаційних технологій у навчально-пізнавальну діяльність учнів – це один із шляхів. Комп'ютери мають перейти із класу інформатики у навчальні класи. Особливої актуальності набуває проблема розробки, створення та впровадження розвивальних освітніх програм, які сприятимуть адаптації учнів до життя в інформаційному суспільстві. В кожному загальноосвітньому навчальному закладі створюються необхідні соціальні, психологічні, педагогічні умови для опанування учнями школи сучасних інформаційних технологій і розроблення методики використання їх в навчально-виховному процесі.

Зміни у підходах до навчання створили умови для перебудови особистісних установок взаємодії учителя з учнями. Учителю зобов'язаний виступати у ролі творчого керівника, спрямувати учнів від статичних знань до динамічних.

Основними принципами роботи учителя, як консультанта і помічника, стали відкритість, впевненість у можливостях і здібностях учнів, бачення внутрішнього світу і можливостей кожної дитини. Роль учителя стала більш активною. Учителі створюють сприятливі умови для розкриття і розвитку учнів. Стрімкі темпи інформатизації суспільства та розвитку Інтернет – технологій актуалізують проблему формування інформаційної компетентності підростаючого покоління, яка наразі виступає одним із потужних чинників успішності навчальної, професійної, суспільної та інших видів діяльності молоді людини.

Концепція Національної програми інформатизації підкреслює, що «інформатизація освіти спрямовуватиметься на формування та розвиток інтелектуального потенціалу нації, удосконалення форм і змісту навчального процесу, впровадження комп'ютерних методів навчання та тестування, що дасть можливість вирішувати проблеми освіти на вищому рівні з урахуванням світових вимог. Серед них – індивідуалізація навчання, організація систематичного контролю знань, можливість враховувати психофізіологічні особливості кожної дитини тощо. Результатами інформатизації освіти мають бути: розвиток інформаційної культури людини (комп'ютерної освіченості); розвиток змісту, методів і засобів навчання до рівня світових стандартів» [2].

Концепція Національної програми інформатизації навчального процесу, заснована на органічному поєднанні традиційних і новітніх засобів навчання, передбачає поетапне, поступове впровадження у навчальний процес програмних засобів навчального призначення, раціональне поєднання традиційних методів та засобів навчання з сучасними інформаційними технологіями, що зрештою веде до поліпшення результатів навчання.

Основною і необхідною складовою інформаційно-комунікаційних технологій є педагогічні програмні засоби. Використання на уроках педагогічних програмних засобів сприяє підвищенню інтересу учнів до уроку як способу одержання інформації, піднімає навчальний процес на рівень досягнень сучасної науки, дозволяє покращити наочність навчального матеріалу. Поєднання педагогічних програмних засобів і традиційних методів викладання предмету дають бажаний результат: високий рівень засвоєння фундаментальних питань і усвідомлення їх практичного застосування.

Важливого значення набуває відповідна підготовка викладача до використання інформаційно-комунікаційних технологій. Вона передбачає оволодіння вчителем певними вміннями та навичками, які свідчать про його досконале володіння комп'ютером на рівні середньо-досвідченого користувача. А саме – підготувати персональний комп'ютер до роботи, прочитати перелік програм, запустити необхідну програму на виконання, вміти зберегти інформацію, скористатись принтером.

При підготовці вчителя до використання інформаційно-комунікаційних технологій необхідно проводити поступове, практичне навчання з демонстрацією можливостей технічних засобів та програмних засобів електронного призначення мотивуючи таким чином доцільність використання інформаційно-комунікаційних технологій в сучасному навчальному процесі.

Використання нових педагогічних технологій у навчально-виховному процесі дозволяє вчителям реалізувати свої педагогічні ідеї, представити їх увазі колег і одержати оперативний відгук, а учням дасть можливість самостійно вибирати освітню траєкторію — послідовність і темп навчання, систему тренувальних завдань і задач, способи контролю знань. Так реалізується найважливіша вимога сучасної освіти — вироблення в суб'єктів освітнього процесу індивідуального стилю діяльності, культури самовизначення, відбувається їхній особистісний розвиток. Використання інформаційних технологій на уроках може відбуватися різними способами, це залежить від низки факторів, найважливішими з яких вважаємо такі: потреби конкретного уроку, рівня володіння різними програмами, наявності матеріально-технічної бази для впровадження інформаційно-комунікаційних технологій.

Зміни у підходах до навчання створили умови для перебудови особистісних установок взаємодії учителя з учнями. Учитель зобов'язаний виступати у ролі творчого керівника, спрямувати учнів від статичних знань до динамічних.

Упровадження інноваційних моделей навчального процесу передбачає вміння вчителів-предметників користуватися засобами новітніх інформаційних технологій. Структурна побудова заняття з використанням інформаційно-комунікаційних технологій змінює саму суть навчального процесу, занурюючи його в спілкування, де ролі вчителя й учня врівноважені: обидва працюють для того, щоб навчатися, ділитися своїми знаннями, досягненнями свого життєвого досвіду. Важливим тут є не те, як багато діти знають, а як вони дізналися і що робитимуть зі своїми знаннями.

До того ж слід звернути увагу на те, що педагог повинен завчасно моделювати ситуації взаємодії за допомогою засобів, схем (моделей) діяльності учнів, відповідно до змісту і мети уроку. У моделях слід фіксувати склад індивідуальних дій учнів, спосіб їх розподілу між учасниками і послідовність дій виконання. Цілеспрямована модель діяльності учнів у даних уроках виступає інструментарієм, за допомогою якого можна поєднувати методологію та зміст, крім того, вона є основним засобом організації комунікації учнів і вчителя.

Таким чином, у ході дослідження ми переконалися, що вчителі-предметники, які володіють сучасними комп'ютерними технологіями, і викладачі інформатики мають вибудовувати весь процес навчання так, щоб він забезпечував, поряд із засвоєнням предметного змісту, формування відповідних технологічних та інформаційних умінь і навичок, які застосовуються в різних життєвих ситуаціях: навчальних, виробничих, особистих. Одним із результатів процесу інформатизації навчальних закладів має бути можливість використовувати сучасні інформаційно-комунікаційні технології для роботи з інформацією як в навчально-виховному процесі, так і для інших потреб.

Список використаної літератури

1. *Жаболенко М. В.* Інновації в області використання інформаційно-комунікаційних технологій в учебном процесі / М. В. Жаболенко, Н. О. Жданова // Стратегія інноваційного розвитку системи вищої освіти в Україні / С. В. Смерічевська. – Донецьк : Кальміус, 2007 – 234 с.
2. Закон України "Про основні засади розвитку інформаційного суспільства в Україні на 2007–2015 роки" // Урядовий кур'єр. – 2007. – №6. – С. 3-6.
3. *Полат Е. С.* Современные педагогические и информационные технологии в системе образования / Е. С. Полат, М. Ю. Бухаркина. – М. : Академия, 2007. – 345 с.
4. *Радул В. В.* Соціальна зрілість особистості вчителя: фактори формування / В. В. Радул. – К. : Вища шк., 2008. – 240 с.